

Intentieverklaring
Kindspoor Amsterdam

juli 2006

Intentieverklaring

Kindspoor Amsterdam

juli 2006

De partijen die de gezamenlijke aanpak vastleggen middels ondertekening van de intentieverklaring zijn:

- gemeente Amsterdam;
- Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam/Advies- en Meldpunt Kindermishandeling;
- GGD-Amsterdam;
- HVO-Querido;
- Jeugdzorg- en Jeugd-GGZ-instellingen (Altra, AMC de Meren, De Bascule, GGZ Buitenamstel, Mentrum, M.O.C. 't Kabouterhuis, Spirit);
- Raad voor de Kinderbescherming, Regio Amsterdam;
- Regiopolitie Amsterdam-Amstelland;
- Stichting Vrouwenopvang Amsterdam.

Deze partijen overwegen:

- Dat huiselijk geweld en kindermishandeling grote maatschappelijke problemen zijn die zorg behoeven en aangepakt moeten worden, waarbij het creëren van een veilige situatie voor het kind centraal staat;
- De visie dat het feit dat er geweld tussen de opvoeders plaatsvindt, waarvan een kind getuige is, een potentiële bedreiging vormt voor het welzijn en de ontwikkeling van het kind. Het **getuige zijn van huiselijk geweld** wordt opgevat als vorm van **kindermishandeling**.
- Dat samenwerking tussen de partijen noodzakelijk is voor de bestrijding van huiselijk geweld/kindermishandeling;
- Het belang van afstemming tussen het jeugd- en volwassenenzorgtraject en het strafrecht;
- Het belang van een effectief en geïntegreerd ondersteuning- en zorgaanbod aan het kind en de opvoeders, zo mogelijk zonder en zo nodig met dwang.

De interventies van betrokken partijen zijn gericht op:

- Het creëren van een veilige situatie voor het kind;
- Het terugdringen van risico's op een verstoorde ontwikkeling en het vergroten van het welzijn en de ontwikkelingskansen van deze kinderen door snelle toeleiding naar hulpverlening;
- Het vroegtijdig signaleren van ontwikkelingsproblematiek zodat hulp in een vroegtijdig stadium geboden kan worden met een zo groot mogelijke kans op herstel;
- Het bevorderen dat opvoeders hun verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van de opvoedingssituatie van het kind en het geweld stoppen;
- Het bieden van ondersteuning en adequate hulp en behandeling aan het kind en de ouders/opvoeders (inclusief al dan niet opgelegde daderbehandeling) in combinatie met strafafdoening.

Deze partijen komen overeen:

- Te werken met de definitie van kindermishandeling zoals beschreven in het Kindspoor en het Amsterdams Protocol Kindermishandeling;
- Dat zij de specifieke (samenwerkings)afspraken rond het meldtraject ten behoeve van kinderen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld (waaronder ook getuige zijn van huiselijk geweld valt), zoals beschreven in Kindspoor, onderschrijven;
- En deze uit te werken voor de eigen instelling in een meldcode/protocol kindermishandeling en een stroomschema. In het protocol worden de handelingen die een medewerker van een organisatie verricht indien er sprake is van een vermoeden van kindermishandeling/huiselijk geweld vastgelegd. Het **Amsterdams Protocol Kindermishandeling 2005** dient hiervoor als basis;

Intentieverklaring

- In die organisaties, waarvan het werkveld breder is dan huiselijk geweld/kindermishandeling, een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld/kindermishandeling aan te wijzen¹;
- Dat zij het gebruik van het Kindspoor en de interne meldcode/Amsterdams Protocol Kindermishandeling onder medewerkers stimuleren en investeren in deskundigheidsbevordering;
- Dat zij het gebruik van het Kindspoor en de interne meldcode/Amsterdams Protocol Kindermishandeling *intern* blijven monitoren en jaarlijks evalueren;
- Dat zij het gebruik van het Kindspoor en de interne meldcode/Amsterdams Protocol Kindermishandeling *gezamenlijk* jaarlijks monitoren en evalueren;
- Dat zij investeren in **meersporenbeleid** waarin vertegenwoordigers van betrokken instellingen een plan van aanpak maken voor het kind, de niet-geweldplegende ouder en/of de pleger.

¹ Met uitzondering van GGD-Amsterdam, Vangnet Jeugd.

Bijlage 1

Kindspoor Amsterdam
Samenwerkingsafspraken en (aan)meldroutes

Intentieverklaring

Ondertekend op 10 juli 2006 te Amsterdam

Namens Altra Jeugdzorg
Mw. M.M. Koster, directeur

Namens AMC De Meren, Sector Jeugdpsychiatrie
Dhr. R. Pieters, interim-directeur

Namens gemeente Amsterdam
Dhr. A. Aboutaleb, wethouder Jeugd

Namens Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam
Dhr. M.A.H.M. Dinkgreve, districtsmanager ABA en
programmamanager BJAA

Namens De Bascule
Dhr. drs. H.M.P. van Leeuwen, lid Raad van Bestuur

Namens de GGD-Amsterdam
Mw. drs. M.I. Verstappen, algemeen directeur

Intentieverklaring

Namens GGZ-Buitenamstel
Mw. drs. M.E. Nijsen, lid Raad van Bestuur

Namens GGZ-Mentrum Polikliniek
Dhr. H. Verschoor, directeur divisie Poliklinische
Psychiatrie

Namens HVO-Querido
Dhr. J. M.L. Fransman, algemeen directeur
Dhr. S. Poels, directeur

Namens M.O.C. 't Kabouterhuis
Dhr. drs. T.C.G. Overing, directeur

Namens de Raad voor de Kinderbescherming
Dhr. B. Leliefeld, directeur Regio Amsterdam

Namens Regiopolitie Amsterdam-Amstelland
Commissaris van Politie
Mw. E.G.M. Huyzer,
Hoofd Professionalisering en Innovatie

Namens Spirit
Dhr. M. Bent, directeur

Namens Stichting Vrouwenopvang Amsterdam
Mw. drs. A. van den Brink, directeur

Bijlage 1

Kindspoor Amsterdam

Samenwerkingsafspraken en (aan)meldroutes ten behoeve van een geïntegreerd ondersteunings- en zorgaanbod voor kinderen die getuigen en/of slachtoffer zijn van huiselijk geweld

Juli 2006

Deelproject uitgevoerd door de werkgroep Zorg om de Jeugd/Hulpverlening.
In opdracht van de Coördinatiegroep Stop Huiselijk Geweld in Amsterdam,
gemeente Amsterdam.

Contactpersoon: Renske Emmelkamp (r.emmelkamp@dmo.amsterdam.nl),
gemeente Amsterdam/DMO.

Inhoudsopgave

Voorwoord	11
1. Inleiding	13
1.1 Doelstelling	13
1.2 Begripsbeschrijving en visie	14
Kinder mishandeling en huiselijk geweld	14
Visie	14
2. Samenwerkingsafspraken en (aan)Meldroutes in Amsterdam	17
2.1 (Aan)meldroutes	17
2.2 Gedeelde visie en samenwerkingsafspraken	19
3. Literatuur	21
Appendix I: Wie doet wat	23
1. Politie Amsterdam-Amstelland	23
2. Vangnet Jeugd (GGD)	24
3. Stichting Vrouwenopvang en HVO-Querido/De Roggeveen	25
4. Advies- en Meldpunt Kindermishandeling	25
5. Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam	26
6. De Raad voor de Kinderbescherming	27
7. Jeugdzorgaanbieders, hulp op indicatie	28
8. Jeugd-GGZ	30
Appendix II: Routekaart	33
Appendix III: Zorgmelding bij BJAA	39
Appendix IV: Contactpersonen Werkgroep Zorg om de Jeugd/Hulpverlening	43

Voorwoord

Het Amsterdams Protocol Kindermishandeling biedt handvatten om kindermishandeling vroegtijdig te signaleren. Het beschrijft wat beroepskrachten kunnen doen als zij kindermishandeling of specifiek huiselijk geweld vermoeden (zie appendix II). Een groot aantal instellingen en organisaties in Amsterdam biedt ondersteuning en zorg aan kinderen die mishandeld worden. In het Kindspoor leggen deze instellingen en organisaties samenwerkingsafspraken en (aan)meldroutes vast om te komen tot een geïntegreerde aanpak van kinderen die slachtoffer en/of getuige zijn van huiselijk geweld in Amsterdam. De samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd in een intentieverklaring. Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving. Veel kinderen zijn hiervan getuige en/of slachtoffer.

Het Kindspoor is geen statisch document. De afspraken kunnen in samenhang met maatschappelijke ontwikkelingen verbeterd en verduidelijkt worden. De pilot 'Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld' is een belangrijk instrument in het verder ontwikkelen van een sluitende aanpak voor kinderen die getuige/slachtoffer zijn van huiselijk geweld.

Het Kindspoor Amsterdam is een uitwerking van het Actieprogramma Stop Huiselijk Geweld in Amsterdam (2004). Het beleidskader voor dit Actieprogramma wordt gevormd door de notitie Plan van Aanpak Stop Huiselijk Geweld in Amsterdam (2002). Het Kindspoor beperkt zich daarom in eerste instantie tot kinderen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld. De uitvoering van actiepunten gericht op de jeugd uit het Actieprogramma is neergelegd bij de werkgroep Zorg om de Jeugd/Hulpverlening. De werkgroep bestaat uit medewerkers van:

- Regiopolitie Amsterdam-Amstelland;
- Bureau Jeugdzorg (BJAA)/ Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK);
- Raad voor de Kinderbescherming (De Raad);
- Zorgaanbieders (Altra, Spirit en MOC 't Kabouterhuis);
- Jeugd-GGZ (AMC de Meren, GGZ-Buitenamstel, Mentrum en de Bascule);
- Stichting Vrouwenopvang Amsterdam;
- HVO-Querido/De Roggeveen;
- ROA Jeugdzorg;
- gemeente Amsterdam, GGD, Vangnet Jeugd;
- gemeente Amsterdam, DMO (zie verder appendix IV).

Het Kindspoor Amsterdam is opgesteld onder verantwoordelijkheid en met medewerking van deze participerende instellingen en organisaties en van de Coördinatiegroep Huiselijk Geweld (gemeente Amsterdam). Het raamwerk is deels gebaseerd op het 'Protocol Kindspoor: Meldtraject kinderen als getuigen van huiselijk geweld' (2003) uit de provincie Zuid-Holland.

Niet alle organisaties in Amsterdam die kinderen tegenkomen die slachtoffer zijn van kindermishandeling zijn bij de ontwikkeling van het Kindspoor betrokken. Daarom is het belangrijk het Kindspoor breed te verspreiden en met deze ketenpartners in de lokale omgeving te bespreken. Instellingen en netwerken op de terreinen welzijn, onderwijs, hulpverlening, justitie en uit het medische circuit hebben een belangrijke functie met betrekking tot de signalering en preventie van huiselijk geweld en kindermishandeling¹. Hoewel zij belangrijk zijn voor het (voorkomen) en het stoppen van geweld en een onmisbare schakel vormen in de zorgketen, participeren zij wegens praktische redenen (daadkracht) niet in de werkgroep. Een groot deel van deze organisaties is betrokken bij de gelijktijdige ontwikkelingen van het Amsterdams Protocol Kindermishandeling.

¹ Zoals: Vangnet Advies (GGD), jeugd- en zedenpolitie (JZP/Politie Amsterdam-Amstelland), stadsdelen, schoolmaatschappelijk werk, Jeugdzorg Advies Teams, Zorgbreedte Commissies, Amsterdam Thuiszorg, Algemeen Maatschappelijk Werk, kinderdagverblijven, peuterspeelzalen, voorschool, naschoolse opvang, basis- en voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, leerweg ondersteunend onderwijs, leerplichtambtenaren, Ouder en Kindcentra (GGD), huisartsen (vereniging van Amsterdamse huisartsen), ziekenhuizen, verloskundigenkring, kraamzorg, preventieve (buurt)netwerken 12-/12+, ketenunits jeugd-criminaliteit (OM), het advies- en steunpunt huiselijk geweld, steunpunt seksueel geweld, steunpunten relationeel geweld en meldpunten zorg en overlast.

1. Inleiding

Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving. In Nederland is meer dan een kwart van de bevolking wekelijks of dagelijks slachtoffer (geweest) van geweld dat werd gepleegd door iemand uit de huiselijke kring². In de regio Amsterdam-Amstelland zijn naar schatting het afgelopen half jaar 2936 kinderen van 0 tot 18 jaar direct slachtoffer of getuige van huiselijk geweld³.

Kinderen die opgroeien in een sfeer van huiselijk geweld, hebben aanmerkelijk vaker problemen en vertonen vaker probleemgedrag. Zij lopen een groter risico later gewelddadig en crimineel gedrag te vertonen en lopen een groter risico om later als volwassenen pleger of slachtoffer te worden. Dit betekent dat vroegtijdig en effectief ingrijpen nodig is. Het aanpakken van huiselijk geweld betekent – naast het doorbreken van geweldspatronen – ook het onderkennen van geweld binnen het gezin, het vroegtijdig signaleren van kinderen die met geweld te maken hebben en snel en adequaat hulp bieden. Een sluitende keten van preventie, opvang, hulpverlening, straf, behandeling en nazorg is hiervoor noodzakelijk. Een geïntegreerde aanpak van kinderen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, vergt onderlinge afstemming tussen en samenwerking van de medische sector, lokale en regionale jeugdzorg-, GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg) en welzijnsinstellingen, politie, de Raad voor de Kinderbescherming en het OM (Openbaar Ministerie). Hoewel het kind centraal staat, is afstemming met de volwassen zorg- en straffketen essentieel.

De huidige werkwijze van betrokken instellingen in Amsterdam blijkt nog onvoldoende geïntegreerd. Men definieert huiselijk geweld en kindermishandeling op verschillende manieren. Bij constatering van huiselijk geweld waarbij niet duidelijk zichtbaar is dat kinderen opgroei-problemen hebben, wordt niet vroegtijdig actie genomen. De zorg voor het kind en de zorg en straf voor de niet-geweldplegende opvoeder en de pleger worden in de praktijk te veel als opzichzelfstaande trajecten gezien. De coördinatie van de zorg/straf binnen een gezin, ten slotte, is in de praktijk te weinig afgestemd. Het Kindspoor tracht een aantal obstakels, dat de integratie in de weg staat, te verwijderen. Een eenduidige normering van het geweld ten aanzien van de ontwikkeling van het kind is hierbij van groot belang.

1.1 Doelstelling

Het Kindspoor brengt de (aan)meldroutes en samenwerkingsafspraken in kaart, die ervoor zorgen dat de kinderen die getuige/slachtoffer zijn van huiselijk geweld, snel adequate zorg krijgen. De aanpak is geïntegreerd met de strafrechtelijke afdoening van (en hulpverlening aan) de ouders/opvoeders (daderbehandeling, opvoedondersteuning, etc.).

Het Kindspoor heeft de volgende doelstellingen:

Een gemeenschappelijke aanpak van ondersteuning en zorg voor kinderen die te maken hebben met huiselijk geweld, een gedeelde visie op kinderen die getuige/slachtoffer zijn van huiselijk geweld, een eenduidige werkwijze en het optimaliseren van samenwerkingsafspraken om na signalering snelle toegang tot adequate hulp te organiseren voor kinderen die getuige/slachtoffer zijn van huiselijk geweld.

² Het Ministerie van Justitie (2002), Privé geweld, publieke zaak. Het betreft een of meerdere periodes in zijn/haar leven.

³ Onderzoek laat zien dat bij ongeveer de helft van de voorvallen van huiselijk geweld kinderen betrokken zijn (getuige van en/of zelf direct slachtoffer). De cijfers die hier vermeld zijn, hebben betrekking op meldingen van huiselijk geweld in de periode 1 januari - 1 juli 2005 bij de politie Amsterdam-Amstelland. Het totaal aantal meldingen van huiselijk geweld bedroeg 3453. In Amsterdam heeft een gezin op 01-01-04 gemiddeld 1,7 kinderen. Op basis van de toegenomen beleidsinspanningen wordt een verhoging van het aantal meldingen voorzien.

1. Inleiding

Deze opzet voor een gemeenschappelijke aanpak wordt vastgelegd in de *intentieverklaring Kindspoor*.

De ketenpartners die zorgdragen voor een geïntegreerde aanpak zijn de gebruikers van het Kindspoor. Uiteindelijk is het bedoeld voor kinderen en jongeren tot 18 jaar, waarbij slachtofferschap van huiselijk geweld wordt vermoed.

1.2 Begripsbeschrijving en visie

Kindermishandeling en huiselijk geweld

De begrippen huiselijk geweld en kindermishandeling staan centraal in het Kindspoor.

Onder *huiselijk geweld* wordt verstaan:

“Aantasting van de persoonlijke integriteit van slachtoffers door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. Daaronder vallen (ex-)partners, gezins- of familieleden en huisvrienden. Onder de term geweld worden zowel geestelijke, lichamelijke als seksuele vormen van geweld begrepen.”⁴

Huiselijk geweld wordt in deze definitie omschreven op basis van de aard van de relatie van pleger en slachtoffer en niet op basis van de locatie waar het geweld plaatsvindt – lees thuis.

Onder *kindermishandeling* wordt verstaan:

Elke vorm van – voor een minderjarige – bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.”⁵

Kindermishandeling omvat in deze definitie ook een bedreigde ontwikkeling van het kind. Het feit dat er geweld tussen de opvoeders plaatsvindt, waarvan een kind getuige is, vormt een potentiële bedreiging voor het welzijn en de ontwikkeling van het kind. Daarom wordt ook het *getuige zijn van huiselijk geweld opgevat als vorm van kindermishandeling*.

Visie

Een voorwaarde voor de geïntegreerde aanpak is een gedeelde visie op huiselijk geweld en kindermishandeling. Een *gedeelde visie op kindermishandeling (waaronder ook het getuige zijn van geweld dat tussen opvoeders plaatsvindt)* en een *eenduidige normering van het geweld* zijn belangrijk. Het is van belang dat iedere ketenpartner, de opvoeders die geweld tegen elkaar gebruiken en/of tegen het kind, er expliciet op wijst dat dit schadelijke gevolgen heeft voor de ontwikkeling van het kind en onacceptabel is. Het onderstreept aan betrokkenen het belang van hulpverlening, opvoedingsondersteuning en daderbehandeling. Deze visie is opgenomen in de intentieverklaring Kindspoor.

⁴ Het Ministerie van Justitie (2002), Privé geweld, publieke zaak. Plan van Aanpak Stop Huiselijk Geweld in Amsterdam (2002).

⁵ Wet op de Jeugdzorg, 2005.

1. Inleiding

De betrokken instellingen/organisaties onderstrepen:

- Dat huiselijk geweld en kindermishandeling grote maatschappelijke problemen zijn die zorg behoeven en aangepakt moeten worden, waarbij het creëren van een veilige situatie voor het kind centraal staat;
- De visie dat het feit dat er geweld tussen de opvoeders plaatsvindt, waarvan een kind getuige is, een potentiële bedreiging voor het welzijn en de ontwikkeling van het kind vormt. Het *getuige zijn van huiselijk geweld* wordt opgevat als vorm van *kinder-mishandeling*;
- Dat samenwerking tussen de partijen noodzakelijk is voor de bestrijding van huiselijk geweld/kindermishandeling;
- Het belang van afstemming tussen het jeugd- en volwassenenzorgtraject en het strafrecht;
- Het belang van een effectief en geïntegreerd ondersteuning- en zorgaanbod aan het kind en de opvoeders, zo mogelijk zonder en zo nodig met dwang.

De interventies van betrokken instellingen/organisaties zijn gericht op:

- Het creëren van een veilige situatie voor het kind;
- Het terugdringen van risico's op een verstoorde ontwikkeling en het vergroten van het welzijn en de ontwikkelingskansen van deze kinderen door snelle toeleiding naar hulpverlening;
- Het vroegtijdig signaleren van ontwikkelingsproblematiek, zodat hulp in een vroegtijdig stadium geboden kan worden met een zo groot mogelijke kans op herstel;
- Het bevorderen dat opvoeders hun verantwoordelijkheid nemen ten aanzien van de opvoedingssituatie van het kind en het geweld stoppen;
- Het bieden van ondersteuning en adequate hulp en behandeling aan het kind en de ouders/opvoeders (inclusief al dan niet opgelegde daderbehandeling) in combinatie met strafafdoening.

2. Samenwerkingsafspraken en (aan)meldroutes in Amsterdam

2.1 (Aan)meldroutes

De handelingswijze van belangrijke ketenpartners die hulpverleners aan kinderen en hun ouders/verzorgers bij (een vermoeden van) huiselijk geweld, kan als volgt worden samengevat:

De politie Amsterdam-Amstelland hanteert bij meldingen van huiselijk geweld hun protocol met als doel het geweld te stoppen en te verwijzen naar hulpverlening (met of zonder strafrechtelijk traject). De kinderen die bij deze meldingen als slachtoffer of getuige betrokken zijn hebben recht op bescherming. De politiefunctie registreert deze kinderen en gezinnen en verzamelt relevante informatie uit het politiesysteem (X-pol). Indien de politie de situatie zorgelijk vindt, meldt de politie dit aan Vangnet Jeugd⁶. Bij crisissituaties meldt de politie direct aan bij het AMK, het Crisisteam van Bureau Jeugdzorg of buiten kantooruren bij het Mobiel Crisis Team (MCT) van de GGZ. In het geval van een levensbedreigende situatie wordt de Raad voor de Kinderbescherming (De Raad) ingeschakeld. Bij melding wordt de verantwoordelijkheid overgedragen aan desbetreffende partij.

Vangnet Jeugd verleent zorgcoördinatie en casemanagement aan kinderen die mogelijk in hun ontwikkeling worden bedreigd. Het betreft alle kinderen tussen de 0 en 19 jaar die in Amsterdam wonen en waarover zorgen bestaan. Vangnet Jeugd zoekt de gezinnen op, brengt hun situatie in kaart en stelt vast welke hulp nodig is. Daarna wordt de juiste hulpverleningsinstantie ingeschakeld. Indien er ondersteuning vanuit de jeugdzorg nodig is en ouders daarmee instemmen, wordt er verwezen naar de afdeling Jeugdhulpverlening van Bureau Jeugdzorg. Wanneer er zorgen bestaan over (de ontwikkeling van) het kind en ouders geen hulp willen, wordt er een zorgmelding gedaan bij de afdeling Jeugdhulpverlening van Bureau Jeugdzorg. Als de opvoeders geen hulp aanvaarden en er sprake is van (een vermoeden van) mishandeling, verwaarlozing of seksueel misbruik, wordt een melding gedaan bij het AMK. Bij crisissituaties meldt Vangnet Jeugd aan bij het Crisisteam van Bureau Jeugdzorg of buiten kantooruren bij het MCT. In het geval van een levensbedreigende situatie wordt De Raad ingeschakeld. Bij melding wordt de verantwoordelijkheid overgedragen aan desbetreffende partij.

Eerste opvang van opvoeder en kind die tijdelijk niet over een veilig onderdak kunnen beschikken, wordt verzorgd door **Stichting Vrouwenopvang Amsterdam** en **De Roggeveen**. De kinderen in de opvang zijn vaak betrokken bij geweld tussen partners of zelf mishandeld. In de opvang is sprake van individuele begeleiding voor vrouwen, beperkte vorm van opvoedingsondersteuning aan ouders en activiteiten (ontspannend, educatief, themagericht) voor de kinderen. Ook in de ambulante steunpunten van de Stichting Vrouwenopvang Amsterdam wordt uitgebreid aandacht besteed aan de situatie van de kinderen. Met cliënten wordt de situatie, het plan van aanpak en de gevolgen voor de kinderen besproken. Indien er ondersteuning vanuit de jeugdzorg nodig is en ouders daarmee instemmen wordt er verwezen naar de afdeling Jeugdhulpverlening van Bureau Jeugdzorg. Wanneer er zorgen bestaan over (de ontwikkeling van) het kind en ouders geen hulp willen, wordt er een zorgmelding gedaan bij de afdeling Vrijwillige Jeugdhulpverlening van Bureau Jeugdzorg. Als de opvoeders geen hulp aanvaarden en er sprake is van (een vermoeden van) mishandeling, verwaarlozing of seksueel misbruik, wordt een melding gedaan bij het AMK. Bij crisissituaties meldt de Stichting Vrouwenopvang Amsterdam/De Roggeveen aan bij het Crisisteam van Bureau Jeugdzorg of buiten kantooruren

⁶ De uitgangspunten voor melding bij Vangnet Jeugd en de definitie van 'zorgelijke situatie' worden begin 2006 door Politie Amsterdam-Amstelland, gemeente Amsterdam (inclusief Vangnet Jeugd) uitgewerkt. In Osdorp meldt de politie zorgen over kinderen, gerelateerd aan kindermishandeling, eerst aan het 'Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld'. Het Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld meldt vervolgens indien nodig bij Vangnet Jeugd.

2. Samenwerkingsafspraken en (aan)meldroutes in Amsterdam

bij het MCT. In het geval van een levensbedreigende situatie wordt De Raad ingeschakeld. Bij melding wordt de verantwoordelijkheid overgedragen aan desbetreffende partij.

Bureau Jeugdzorg biedt advies, hulp en bescherming aan kinderen, jongeren en hun opvoeders, ook aan gezinnen waar sprake is van huiselijk geweld.

De afdeling Jeugdhulpverlening biedt consultatie aan beroepskrachten die te maken hebben met zorgwekkende opvoedsituaties. Als consultatie niet toereikend is, kan een schriftelijke zorgmelding worden gedaan. De jeugdhulpverlener neemt dan contact op met de ouders en zorgt in overleg met de ouders en/of jeugdige voor de juiste hulp. Dit kan door een doorverwijzing naar de voorliggende voorzieningen, een indicatiebesluit voor geïndiceerde jeugdzorg (inclusief de GGZ-instellingen) of door zelf kortdurende hulp te bieden.

Als er sprake is van een crisissituatie, zorgt de jeugdhulpverlener dat er direct – binnen 2 uur – actie wordt ondernomen door het Crisisteam. Voor consultatie of onderzoek naar (een vermoeden van) kindermishandeling, kan de jeugdhulpverlener contact opnemen met de collega's van het AMK. Wanneer de ontwikkelingskansen van een kind ernstig worden bedreigd en de hulpverlening niet vrijwillig tot stand komt, kan de jeugdhulpverlener onmiddellijk een verzoek tot onderzoek doen bij De Raad.

Het **Advies- en Meldpunt Kindermishandeling** geeft advies en consultatie aan particulieren en beroepskrachten bij (een vermoeden van) mishandeling, verwaarlozing of seksueel misbruik van kinderen of jongeren. Wanneer een advies of consult niet toereikend is, kan een melding worden gedaan bij het AMK. Na een melding onderzoekt het AMK de ernst van de situatie en zorgt het AMK dat de noodzakelijke hulp op gang wordt gebracht.

Voor het op gang brengen van hulp neemt het AMK contact op met de collega's van de jeugdhulpverlening of met een andere hulpverleningsinstelling.

Als er sprake is van een crisissituatie, zorgt het AMK dat er direct – binnen 2 uur – actie wordt ondernomen door het Crisisteam.

Wanneer de ontwikkelingskansen van een kind ernstig worden bedreigd en de hulpverlening niet vrijwillig tot stand komt, kan het AMK onmiddellijk een verzoek tot onderzoek doen bij De Raad.

Jeugdzorg- en GGZ-jeugd zorgaanbieders leveren na verwijzing door de huisarts of een indicatiestelling van Bureau Jeugdzorg (direct in geval van crisis) een gedifferentieerd aanbod aan opvoedings- en opgroeiondersteuning, (trauma)behandeling en begeleiding aan kinderen en opvoeders. Slachtofferschap van kindermishandeling/huiselijk geweld is onderdeel van de problematiek. De instelling die het grootste volume zorg levert, voorziet op verzoek van Bureau Jeugdzorg in de coördinatie van de zorg als er meerdere partijen actief zijn. Jeugd-GGZ-instellingen in Amsterdam bieden bovendien gespecialiseerde diagnostiek in het kader van de behandeling. Bij constatering van huiselijk geweld/kindermishandeling wordt er met de ouders/verzorgers gesproken over wat er nodig is om het geweld te stoppen. Indien nodig wordt er doorverwezen naar de GGZ voor volwassenen en/of naar daderbehandeling (De Waag). Daarbij staan het belang en de veiligheid van het kind voorop. Indien vrijwillige hulpverlening niet op gang komt of bij ernstige zorgen, meldt de zorgaanbieder dit bij Bureau Jeugdzorg (zie appendix III). Bureau Jeugdzorg leidt de melding direct door naar de Raad voor de Kinderbescherming als duidelijk is dat de hulpverlening in het vrijwillige kader niet meer mogelijk is, terwijl er wel sprake is van ernstige zorg omtrent (of bedreiging van) het kind.

De Raad voor de Kinderbescherming verricht onderzoek bij het niet accepteren van vrijwillige hulpverlening, waarbij vanuit de drang- en dwangfunctie van De Raad benodigde hulp alsnog op gang moet worden gebracht (met of zonder juridische maatregel) met voldoende garanties ten aanzien van de veiligheid van het kind. De Raad kan de kinderrechter verzoeken een kinderschermingsmaatregel uit te spreken. In geval van een crisissituatie kan ze dat per direct doen. De voorlopige ondertoezichtstelling biedt de wettelijke mogelijkheid om het kind zonder tussenkomst van de ouders in een veilige situatie onder te brengen.

2.2 Gedeelde visie en samenwerkingsafspraken

De deelnemende instellingen/organisaties delen de visie dat het feit dat er geweld tussen de opvoeders plaatsvindt waarvan een kind getuige is, een potentiële bedreiging voor de ontwikkeling van het kind vormt. Het **getuige zijn van huiselijk geweld** wordt opgevat als vorm van **kindermishandeling**.

De volgende (samenwerkings)afspraken dragen bij aan een gemeenschappelijke aanpak van kindermishandeling om na signalering snelle toegang tot adequate hulp te organiseren voor kinderen die getuige/slachtoffer zijn van huiselijk geweld.

De instellingen/organisaties komen overeen:

- te werken met de definitie van kindermishandeling zoals beschreven in het Kindspoor en het Amsterdams Protocol Kindermishandeling;
- en deze uit te werken voor de eigen instelling in een meldcode/protocol kindermishandeling en een stroomschema. In het protocol worden de handelingen die een medewerker van een organisatie verricht indien er sprake is van een vermoeden van kindermishandeling/huiselijk geweld vastgelegd. Het **Amsterdams Protocol Kindermishandeling 2005** dient hiervoor als basis;
- in die organisaties, waarvan het werkveld breder is dan huiselijk geweld/kindermishandeling, een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld/ kindermishandeling aan te wijzen⁷;
- dat zij het gebruik van het Kindspoor en de interne meldcode/Amsterdams Protocol Kindermishandeling onder medewerkers stimuleren en investeren in deskundigheidsbevordering;
- dat zij het gebruik van het Kindspoor en de interne meldcode/Amsterdams Protocol Kindermishandeling *intern* blijven monitoren en jaarlijks evalueren;
- dat zij het gebruik van het Kindspoor en de interne meldcode/Amsterdams Protocol Kindermishandeling *gezamenlijk* jaarlijks monitoren en evalueren;
- dat zij investeren in **meersporenbeleid** waarin vertegenwoordigers van betrokken instellingen een plan van aanpak maken voor het kind, de niet-geweldplegende ouder en/of de pleger:
 - om meersporenbeleid op te zetten, knelpunten op te sporen en routines te ontwikkelen, bespreken de samenwerkingspartners casussen per jaar;
 - beschikbare kennis van verschillende instellingen en/of afdelingen over voorwaarden voor behandeling worden meegewogen in de besluitvorming rond een hulpverleningstraject;
 - de instellingen en/of afdelingen bevorderen heldere communicatie door het gebruik van een standaardformulier, waarop aangegeven staat:
 - wie bij een casus betrokken zijn,
 - wie de zorg coördineert,
 - wie waar verantwoordelijk voor is,
 - wie, wanneer en hoe, de verschillende partijen op de hoogte houdt,
 - wie de communicatie naar het gezin toe onderhoudt⁸;
 - de GGZ voor volwassenen wordt nadrukkelijk benaderd als partner in het meersporenbeleid;
 - de relaties met de pilot 'Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld' en het Meersporen Team bij Seksueel Misbruik worden bewaakt;
 - melden bij het OM via De Raad indien doelen met betrekking tot huiselijk geweld/kindermishandeling uit het hulpverleningsplan niet worden bereikt, behoort nadrukkelijk tot de mogelijkheden.

⁷ Met uitzondering van Vangnet Jeugd (GGD).

⁸ Dit formulier wordt door de zorgcoördinator onderhouden bij wijzigingen en naar de betrokkenen gefaxt. De pilot zorgcoördinatie dient als voorbeeld.

2. Samenwerkingsafspraken en (aan)meldroutes in Amsterdam

De volgende **specifieke (samenwerkings)afspraken** zijn nodig en worden door de betrokken instellingen/organisaties onderschreven:

- Politie meldt indien er sprake is van een zorgelijke situatie het gezin, inclusief de kinderen die slachtoffer en/of getuige zijn van huiselijk geweld bij Vangnet Jeugd. Vangnet Jeugd bezoekt het gezin, beoordeelt de problematiek en verwijst indien nodig de kind(eren) en het gezin naar adequate hulp (dit kan ook daderbehandeling zijn). De politiefunctionaris voert de gezinsleden, inclusief de kinderen, in X-pol in. De uitgangspunten voor melding bij Vangnet Jeugd zijn uitgewerkt, zodat duidelijk is wanneer er precies sprake is van een 'zorgelijke situatie'.
- De gemaakte afspraak tussen Stichting Vrouwenopvang Amsterdam en De Roggeveen en Bureau Jeugdzorg, om door middel van korte lijnen te komen tot een optimale samenwerking, wordt nageleefd. Bureau Jeugdzorg heeft een vaste contactpersoon voor medewerkers van beide organisaties. Dit impliceert ook snellere afgifte van indicaties waarin samengewerkt kan worden tussen de opvang en BJAA.
- De Raad voor de Kinderbescherming, Bureau Jeugdzorg/AMK en de zorgaanbieders maken heldere afspraken over het aanleveren van informatie bij een zorgmelding. De expertise en ervaring van de behandelaars worden meegenomen bij een zorgmelding door BJAA aan De Raad. Een verzoek tot onderzoek aan De Raad binnen een dag is mogelijk mits de informatie voor een goede onderbouwing voor De Raad bij BJAA is aangeleverd.
- BJAA en de zorgaanbieders nemen het aspect veiligheid standaard in alle formulieren op (o.a. indicatiebesluit, hulpverlenings- en vervolghulpverleningsplannen). Hiermee wordt gewaarborgd dat er gedurende het primaire proces duidelijk is hoe de zorg voor de veiligheid van het kind wordt vormgegeven.
- Instellingen maken duidelijk dat zij binnen het zorg-/behandelaanbod aandacht besteden aan (de signalering van) huiselijk geweld/kindermishandeling. De zorgaanbieders zullen voor alle programma's de hulp bij (een vermoeden van) kindermishandeling nader expliciteren, in kaart brengen en waar nodig verder ontwikkelen. Specifieke zorgmodules op het gebied van huiselijk geweld/kindermishandeling worden opgenomen in het Moduleboek Jeugdzorg. De samenwerking met gespecialiseerde instellingen wordt daarbij vermeld.
- In de crisisafdeling van de Vrouwenopvang en de opvang van HVO-Querido/De Roggeveen worden vrouwen en kinderen opgenomen tengevolge van acuut dreigend gevaar/huiselijk geweld. Er wordt verkend of het mogelijk is dat de kinderen net als de opvoeder standaard worden gezien door BJAA/GGZ-jeugd. Verdere hulpverlening wordt afgesproken.
- Sommige kinderen zijn te zwaar beschadigd voor verblijf op de crisisafdeling van de Vrouwenopvang. Er wordt verkend of het mogelijk is voor deze kinderen een snelle plaatsing na indicering door BJAA in een jeugdzorgprogramma te bewerkstelligen.
- Voor kinderen die in de Vrouwenopvang verblijven, wordt er door andere instellingen een programma-aanbod verzorgd. Ook zijn er opvoedkundige programma's die afgestemd zijn op de doelgroep ouders, bijvoorbeeld geboden door Bureau Jeugdzorg en/of aanwezig in de Ouder en Kind Centra. Voor de Vrouwenopvang is het belangrijk om vast te stellen welke programma's of welk aanbod toegankelijk is voor de ouders, zonder dat zij zich bedreigd voelen, afhaken en niet meer openstaan voor hulp/advies. Bureau Jeugdzorg stelt hiertoe een lijst op.

3. Literatuur

ES&E. (2002). *Aanpak Stop Huiselijk Geweld in Amsterdam*. In opdracht van gemeente Amsterdam, Coördinatiegroep Stop Huiselijk Geweld in Amsterdam.

Gemeente Amsterdam (2004). *Actieprogramma Stop Huiselijk Geweld in Amsterdam*. Coördinatiegroep Stop Huiselijk Geweld in Amsterdam.

Gemeente Amsterdam (2005). *Amsterdams Protocol Kindermishandeling: Zorgsignalering en handelen (bij een vermoeden van) kindermishandeling*. Uitgevoerd door AMK, in opdracht van Coördinatiegroep Stop Huiselijk Geweld in Amsterdam.

Het Ministerie van Justitie (2002). *Privé geweld, publieke zaak*.

Protocol Kindspoor: Meldtraject kinderen als getuige van huiselijk geweld (2003). Het Kindspoor is opgesteld door: Sociale Jeugd- en Zedenpolitie Hollands Midden, Advies en Meldpunt Kindermishandeling Zuid Holland, Bureau Jeugdzorg Midden Holland, Bureau Jeugdzorg Zuid-Holland Noord, Raad voor de Kinderbescherming Den Haag.

Appendix I: Wie doet wat

In deze appendix staat per instelling/organisatie beschreven wat een medewerker doet bij aanmelding van kinderen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld/kindermishandeling en bij signalering van huiselijk geweld/kindermishandeling: de basisstappen. De basisstappen sluiten aan bij de procedures die zijn beschreven op de routekaart die is opgenomen in appendix II. Deze routekaart maakt onderdeel uit van het Amsterdams Protocol Kindermishandeling. Achtereenvolgens komen de volgende instellingen/organisaties aan bod: de politie Amsterdam-Amstelland, Vangnet Jeugd (GGD), Stichting Vrouwenopvang Amsterdam en HVO-Querido/De Roggeveen, het Advies en Meldpunt Kindermishandeling, het Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam, de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorgaanbieders en de Jeugd-GGZ.

1. Politie Amsterdam-Amstelland

De politie Amsterdam-Amstelland heeft een tweetal verantwoordelijkheden/taken met betrekking tot jeugd: de signalerende taak en de repressieve taak. De opsporing van strafbare feiten begint met een heterdaad, melding of aangifte. Vervolgens vindt er een verhoor plaats. Bij signalering van een zorgwekkende situatie wordt het kind doorgegeven aan de hulpverlening. De zorgtaak richt zich op: 1) het waarborgen van de veiligheid van het kind; 2) zorgen dat, indien nodig, er medische hulp wordt geboden; 3) het kind en of het gezin toeleiden naar hulpverlening.

- Politiefunctionarissen van het wijkteam en/of Bureau Opsporing handelen volgens de Aanwijzing Huiselijk Geweld van 1 april 2003, waarin alle richtlijnen zijn neergelegd van OM en politie met betrekking tot de opsporing en vervolging van daders en de bejegening van slachtoffers van huiselijk geweld.
- Het wijkteam of Bureau Opsporing dat een melding of aangifte van huiselijk geweld behandelt, voert ALLE bewoners van betreffend adres in X-pol in, nadat de gegevens in GBA (Gemeentelijke Basis Administratie) zijn gecontroleerd. Dit is van belang indien kinderen uit het betreffende gezin op andere wijze met de politie in aanraking komen/zijn gekomen of er andere relevante informatie over het gezin beschikbaar is.
- Indien er zorgen bestaan over de situatie wordt Vangnet Jeugd ingeschakeld via telefoonnummer (020) 5555 4444.
- Het wijkteam waarschuwt de SJZP (Sociale Jeugd- en Zedenpolitie) indien het kind slachtoffer is van (seksuele) mishandeling binnen het gezin.
- Bij ernstige strafbare feiten in acute situaties wordt meteen Vangnet Jeugd, het crisisteam van BJAA (MCT buiten kantooruren) ingeschakeld. In levensbedreigende situaties wordt direct gemeld bij De Raad.
- Betrokken politiefunctionaris houdt de verdachte aan.
- Bij ernstige strafbare feiten in acute situaties wordt meteen Vangnet Jeugd, BJAA, of De Raad geïnformeerd:
 - Betrokken politiemedewerker maakt de pleger duidelijk dat huiselijk geweld niet getolereerd wordt en wijst de pleger op zijn/ haar verantwoordelijkheid voor het gezin.
 - Indien ouders/verzorgers bereid zijn hulp te aanvaarden, worden zij rechtstreeks aangemeld bij Vangnet Jeugd via telefoon (020) 5555 444.
 - Indien er zorgen zijn over de kinderen, en ouders aanvaarden geen hulp, wordt Vangnet Jeugd ingeschakeld via telefoon (020) 5555 444.
 - Indien er sprake is van een crisissituatie, wordt De Raad ingeschakeld.

- Indien de politiefunctie wijkteam/SJZP/ketenunit jeugdcriminaliteit misstanden signaleert waarbij op dat moment geen strafbaar feit is gepleegd – vermoeden van kindermishandeling of verwaarlozing – :
 - Bij (vermoeden van) ernstige kindermishandeling neemt hij/zij contact op met het AMK en overlegt of er door het wijkteam/SJZP een melding (X-pol) zal worden opgemaakt of dat er een andere actie wordt ondernomen.
 - Bij bedreigde ontwikkeling van het kind (het feit dat er geweld tussen de opvoeders plaatsvindt, vormt een bedreiging voor de ontwikkeling van het kind) wordt melding gemaakt bij Vangnet Jeugd via telefoon (020) 5555 444. Toestemming van de ouders om te melden is niet nodig.
 - Hierbij wijst de politie de ouders/ verzorgers op de schadelijke gevolgen van het geweld op de ontwikkeling van het kind.
- Wijkteam/SJZP/Bureau Opsporing rapporteert in X-pol dat er gemeld is bij Vangnet Jeugd, het AMK, BJAA, of De Raad.
- Wijkteam/SJZP/Bureau Opsporing rapporteert in X-pol welke hulpverleningsinstelling met hulp aan gezin start (o.a. Vangnet Jeugd).

2. Vangnet Jeugd (GGD-Amsterdam)

Vangnet Jeugd verleent zorgcoördinatie en casemanagement aan kinderen die mogelijk in hun ontwikkeling worden bedreigd. Het betreft alle kinderen tussen de 0 en 19 jaar die in Amsterdam wonen en waarover zorgen bestaan. Vangnet Jeugd zoekt de gezinnen op, brengt hun situatie in kaart en stelt vast welke hulp nodig is. Daarna wordt de juiste hulpverleningsinstantie ingeschakeld. Vangnet Jeugd verzorgt casemanagement aan drugsverslaafden en hun kinderen. In deze gevallen coördineert de casemanager de hulpverlening en bewaakt de basiszorg van het kind.

- Na melding van een probleemsituatie/vermoeden huiselijk geweld door Jeugdgezondheidszorg – OKC (Ouder- en Kind Centra) en JGZ van de GGD –, maatschappelijke en geestelijke gezondheidszorg (MGGZ van de GGD), ziekenhuizen en politie, gaat Vangnet Jeugd zo snel mogelijk naar het gezin toe.
- De probleemsituatie in het gezin wordt in kaart gebracht. Volgens een protocol wordt er een huisbezoek afgelegd en een netwerkonderzoek gedaan. Hierbij is er altijd aandacht voor huiselijk geweld, ook als dit niet expliciet in de aanmelding is genoemd.
- Zo snel mogelijk wordt de juiste hulp ingeschakeld:
 - Indien er ondersteuning vanuit de jeugdzorg nodig is en ouders daarmee instemmen, wordt er verwezen naar Bureau Jeugdzorg.
 - Voor de opvoeders wordt de juiste hulp ingeschakeld.
 - Indien nodig wordt het contact met de Jeugdgezondheidszorg hersteld.
 - Is er al hulpverlening, dan wordt gekeken of deze adequaat is en als er sprake is van meerdere vormen van hulpverlening of ze op elkaar moeten worden afgestemd.
- Wijzen de ouders hulp af, dan probeert Vangnet Jeugd ze te motiveren om – in het belang van hun kind – aan hulpverlening mee te werken. Wanneer de probleemsituatie ernstig is, o.a. als er sprake is van huiselijk geweld, gebeurt dit met drang.
 - Wanneer er zorgen bestaan over de (ontwikkeling) van het kind en ouders geen hulp willen, wordt er een zorgmelding gedaan bij Bureau Jeugdzorg.
 - Als de opvoeders geen hulp aanvaarden en er sprake is van vermoedens van kindermishandeling of seksueel misbruik, wordt er een melding gedaan bij het AMK.
 - Bij crisissituaties meldt Vangnet Jeugd aan bij het crisisteam van Bureau Jeugdzorg of na sluitingstijd bij het MCT.
- In overleg met de melder wordt er in principe binnen 4 maanden afgesloten. De melder krijgt een eindverslag waarin staat op welke wijze de bij aanmelding geformuleerde hulpvragen beantwoord zijn. Casemanagement is niet aan een bepaalde termijn verbonden. Er wordt afgesloten als er langere tijd geen zorgen over het kind bestaan en de situatie stabiel is.
- Indien er binnen een gezin sprake is van huiselijk geweld, dan wordt dit door Vangnet Jeugd geregistreerd.

3. Stichting Vrouwenopvang en HVO-Querido/De Roggeveen

Zowel Stichting Vrouwenopvang Amsterdam als HVO-Querido/De Roggeveen hebben tot doel voorkomen en stoppen van huiselijk geweld inclusief kindermishandeling.

Stichting Vrouwenopvang Amsterdam biedt telefonisch hulp en ambulante hulp en cursussen aan slachtoffers van huiselijk geweld. Beide instellingen bieden opvang/begeleid wonen aan vrouwen en hun kinderen die tijdelijk niet over veilig onderdak en een eigen thuis kunnen beschikken. De kinderen van deze vrouwen kunnen getuige en/of slachtoffer zijn van huiselijk geweld.

In de opvang is sprake van individuele begeleiding voor vrouwen, beperkte vorm van opvoedingsondersteuning aan ouders en activiteiten (ontspannend, educatief, themagericht) voor de kinderen.

- De instelling observeert de kinderen die worden opgenomen en signaleert of er sprake is geweest van geweld (getuige/slachtofferschap).
- De instelling bespreekt met de ouders/verzorgers de schadelijke effecten van het geweld op de ontwikkeling van het kind.
- Indien er sprake is van actueel getuige/slachtofferschap van geweld, meldt de instelling dit bij het AMK.
 - De contactpersoon consulteert het AMK over het bespreekbaar maken van het huiselijk geweld, het vervolg van de hulpverlening en eventuele verdere bemoeienis van het AMK.
 - De contactpersoon verstrekt informatie over hetgeen bekend is over het gezin en het kind. Eventuele observatietaken door de instelling worden met het AMK doorgenomen.
 - Toestemming van de ouders om te melden is niet nodig. Er wordt gemeld als de opvoeder(s) geen hulp aanvaardt(en) en er sprake is van (een vermoeden van) mishandeling, verwaarlozing of seksueel misbruik.
 - Indien een melding is opgemaakt, worden ouders/verzorgers hiervan in kennis gesteld.
- Indien er ondersteuning vanuit de jeugdzorg nodig is en de ouder daarmee instemt, wordt er verwezen naar de afdeling Jeugdhulpverlening van Bureau Jeugdzorg.
- Wanneer er zorgen over het kind bestaan en de ouder(s) geen hulp willen, wordt er een zorgmelding gedaan bij de afdeling Jeugdhulpverlening van BJAA.
- Indien er kinderen betrokken zijn bij huiselijk geweld, worden deze bij opname apart door de instellingen geregistreerd.

4. Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) geeft advies en consultatie aan particulieren en beroepskrachten bij (een vermoeden van) mishandeling, verwaarlozing of seksueel misbruik van kinderen of jongeren. Als een advies of consult niet toereikend is, kan een melding bij het AMK gedaan worden. Na een melding doet het AMK onderzoek naar de ernst van de situatie, bespreekt de inhoud van de melding en het verloop van het onderzoek met ouders en/of de jeugdige, benadert andere (bij het kind) betrokken beroepskrachten en brengt zonedig hulp op gang. Daarnaast geeft het AMK ook informatie, voorlichting en training over kindermishandeling.

- Als een kind getuige of slachtoffer is van huiselijk geweld en er is verder onderzoek nodig dan kan het AMK ingeschakeld worden.
- Als er geen adequate hulpverlening in het gezin actief is, kan het AMK besluiten tot de volgende trajecten.
 - Overdragen aan de afdeling Jeugdhulpverlening van Bureau Jeugdzorg, zonder eigen onderzoek. Of:
 - Verwijzen naar specifiek hulpaanbod. Of:
 - Melding in onderzoek nemen. Of:
 - In acute en bedreigende situaties een verzoek tot onderzoek doen bij de Raad voor de Kinderbescherming.
- Binnen 5 dagen wordt een melding in de intake besproken.

- Als de melding in onderzoek wordt genomen, neemt het AMK zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 4 weken, contact op met het gemelde gezin.
- Indien nodig kan de onderzoekstijd met 2 weken verlengd worden, zonder dat het nodig is de ouders/verzorgers hiervan in kennis te stellen.
- Het AMK onderzoekt tevens of andere kinderen in het gezin slachtoffer/getuige van huiselijk geweld zijn.
- Het AMK doet onderzoek in het netwerk rondom het gezin. Tijdens het onderzoek benadert het AMK beroepskrachten om op die manier meer informatie te krijgen over het kind en zijn gezinssituatie. Het meldrecht geeft beroepskrachten met een geheimhoudingsplicht ook het recht om informatie over een kind te verstrekken als het AMK daar in het kader van een onderzoek om vraagt.
- AMK doet aangifte bij JZP indien nodig. Er is een aangiftebeleid BJAA/AMK.
- AMK informeert de melder (indien dit politie is, muteert politie/JZP in X-pol) over verwijzing via een standaardbrief met vermelding van de hulpverlenende instelling (en eventuele contactpersoon). AMK onderhoudt contact met de melder indien dit een hulpverlenende instelling is over het vervolgtraject.

5. Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam

Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam (BJAA) biedt advies, hulp en bescherming aan kinderen, jongeren en hun opvoeders. De Jeugdhulpverlening biedt kortdurende hulp bij ernstige opvoed- en opgroeiproblematiek. Samen met de ouders en jongeren wordt een passend hulpaanbod bepaald. Voor consultatie of onderzoek naar (een vermoeden van) kindermishandeling kan de jeugdhulpverlener contact opnemen met de collega's van het AMK. Wanneer de ontwikkelingskansen van een kind ernstig worden bedreigd en de hulpverlening niet vrijwillig tot stand komt, kan de jeugdhulpverlener onmiddellijk een verzoek tot onderzoek doen bij De Raad.

Als er langduriger of meer intensieve hulp of behandeling nodig is dan heeft Bureau Jeugdzorg de taak hiervoor de indicatie te stellen. Indicaties kunnen gesteld worden voor zowel geïndiceerde jeugdhulpverlening als voor vormen van jeugd- geestelijke gezondheidszorg. Bureau Jeugdzorg zorgt ervoor dat (een vermoeden van) kindermishandeling altijd in het indicatiebesluit wordt genoemd⁹. In de (in het indicatiebesluit) benoemde doelen wordt aangegeven op welke wijze de veiligheid van het kind gewaarborgd kan blijven.

De afdeling Jeugdbescherming voert maatregelen van kindbescherming uit.

- Bureau Jeugdzorg is:
 - Voor consultatie altijd te bereiken.
 - In crisissituaties zijn de collega's van het Crisisteam of buiten kantooruren het Mobiel Crisis Team binnen 2 uur beschikbaar voor directe, outreachende crisisinterventie. Het belangrijkste doel is om snel en waar nodig ter plekke een crisissituatie te beoordelen en in te grijpen om de acute dreiging weg te nemen. Op basis van de beoordeling van de crisissituatie wordt passende vervolghulp ingezet.
 - De overige aanmeldingen worden, afhankelijk van de aard en ernst van de problematiek maar in ieder geval binnen 3 weken na aanmelding uitgenodigd voor een eerste gesprek. Samen met ouders en jeugdigen wordt een passend hulpaanbod bepaald.
 - Bij een zorgmelding door derden onderzoekt de jeugdhulpverlener in overleg met de melder in hoeverre hulp in de directe omgeving van de cliënt nog mogelijk is. Indien dit niet het geval is, vraagt de jeugdhulpverlener een zo volledig mogelijke onderbouwing (schriftelijk) van de ernst van de problematiek zodat een eerste oordeel over prioriteitstelling mogelijk is. BJAA neemt de melding in behandeling nadat de melder de cliënt van de melding op de hoogte heeft gesteld.

⁹ BJAA hanteert een aantal instrumenten, waarmee systematisch de veiligheid in de thuissituatie van het kind geïnventariseerd wordt: quick-STEP, checklist veiligheid (gebruik van CARE-NL is in voorbereiding).

- De gemaakte afspraak tussen Stichting Vrouwenopvang Amsterdam en HVO-Querido/De Roggeveen en Bureau Jeugdzorg om door middel van korte lijnen te komen tot een optimale samenwerking wordt nageleefd. BJAA heeft een vaste contactpersoon voor medewerkers van beide organisaties. Dit impliceert ook snellere afgifte van indicaties waarin samengewerkt kan worden tussen opvang en BJAA¹⁰.
- BJAA informeert de melder (indien dit de politie is, muteert politie/JZP in X-pol) over een verwijzing.
- Indien het cliëntsysteem hulpverlening weigert of afbreekt, maakt BJAA een inschatting van de risico's ten aanzien van de ontwikkeling en de veiligheid van het kind en neemt afhankelijk van de ernst van de situatie contact op met de collega's van het AMK of verzoekt de Raad voor de Kinderbescherming om onderzoek te doen¹¹.

6. De Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming (De Raad) verricht onderzoek bij het niet accepteren van vrijwillige hulpverlening, waarbij vanuit de drang- en dwangfunctie van De Raad de benodigde hulp alsnog op gang moet worden gebracht (met of zonder juridische maatregel) met voldoende garanties ten aanzien van de veiligheid van het kind.

De Raad hanteert de volgende algemene intakecriteria:

- De Raad neemt een melding van AMK of BJAA (na toetsing) in onderzoek. In acute en ernstig bedreigende situaties kan rechtstreeks aan De Raad worden gemeld¹², door instanties zoals de politie, zorgaanbieders, Jeugd-GGZ.
- Is er duidelijk aangegeven dat het kind wordt bedreigd in zijn/haar ontwikkeling? Te denken valt aan gedragsproblemen, ontwikkelingsachterstand op cognitief, sociaal en/of emotioneel gebied en eventuele beperkingen van de ouders zoals pedagogische onmacht, psychiatrische en/of verslavingsproblemen.
- Is er duidelijk aangegeven welke hulp er geboden is en waarom deze niet meer mogelijk is?
- Is er duidelijk aangegeven dat de ouders geen verandering in de opvoedingssituatie kunnen of willen bewerkstelligen?
- Zijn de ouders op de hoogte van de inhoud van de melding?

Om meldingen in onderzoek te kunnen nemen heeft De Raad nodig:

- Een melding van/via AMK of BJAA, uitgezonderd in acute en ernstig bedreigende situaties (zie voetnoot);
- Een mutatie van de politie waaruit blijkt dat er sprake is van huiselijk geweld (deze vormt de onderbouwing van het feit dat de opvoeders een onveilige situatie hebben gecreëerd);
- Verslag van het AMK of BJAA, waaruit blijkt dat opvoeders hulp aan het kind en/of aan henzelf (daderhulp, slachtofferhulp) weigeren of zijn afgehaakt zonder dat de situatie verbeterd is;
- Verslag van het AMK of BJAA over de mening van de ouders met betrekking tot de inhoud van de melding.

¹⁰ Bij het opstellen van de indicaties wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de informatie die al in de opvang verzameld is.

¹¹ BJAA neemt in een verzoek om onderzoek aan De Raad onder andere op: screeningsverslag, reactie ouders op hulpaanbod en uitleg over schade van geweld op kinderen, reden waarom hulp niet op gang is gekomen of is afgebroken, de mening van de ouders/verzorgers m.b.t. de melding, inschatting van de risico's ten aanzien van de ontwikkeling van het kind bij uitblijven van hulpverlening.

¹² Directe toegang tot de Raad voor de Kinderbescherming is alleen mogelijk wanneer er sprake is van een acute en ernstig bedreigende situatie.

Van een acute en ernstig bedreigende situatie voor een minderjarige is sprake, wanneer uit de feiten en omstandigheden concreet blijkt dat:

- a. een minderjarige dusdanig ernstig wordt bedreigd in zijn/haar ontwikkeling, dat ter bescherming onmiddellijk hulp of zorg moet worden geboden, én
- b. de ouders of verzorgers deze hulp of zorg zélf niet of onvoldoende (kunnen) bieden, én
- c. hulpverlening op vrijwillige basis niet mogelijk of ontoereikend is (gebleken), waardoor onmiddellijk ingrijpen, middels een maatregel van kinderbescherming, noodzakelijk is, ter afwending van de acute en ernstige bedreiging voor de minderjarige.

Taken Raad:

- De Raad onderzoekt en neemt maatregelen in verband met de veiligheid van het kind zo spoedig als nodig.
- Zodra een raadsmedewerker strafbare feiten vermoedt, wordt er naar intern beraad aangifte gedaan bij de politie, tenzij er sprake is van contra-indicaties in het belang van de minderjarige¹³.
- In het onderzoek wordt de opvoeders (nogmaals) uitleg gegeven over de schade van huiselijk geweld op de ontwikkeling van het kind.
- De raadsonderzoeker probeert alsnog een verwijzing van het kind naar de hulpverlening tot stand te brengen, gebruikmakend van zijn drangfunctie.
- In het onderzoek wordt met opvoeders de noodzaak van eigen hulpverlening besproken, waardoor weer een veilige opvoedingssituatie kan ontstaan.
- Uit het onderzoek kunnen de volgende trajecten volgen:
 - Opvoeders accepteren alle benodigde hulp, Raad sluit af met rapportage.
Of:
 - Opvoeders weigeren alle hulp, Raad weegt de risico's ten aanzien van de bedreiging af en verzoekt de kinderrechter om een ondertoezichtstelling teneinde de hulpverlening af te dwingen.
Of:
 - De opvoeders stemmen in met hulp aan kind, maar aanvaarden zelf geen hulpverlening, Raad weegt af of hiermee het belang van het kind voldoende veilig is gesteld en verwijst, na overleg met BJAA, het kind door en sluit af/ of verzoekt toch een ondertoezichtstelling.
Of:
 - De opvoeders stemmen in met hulp voor eigen problematiek, maar niet aan het kind. De Raad weegt af of het belang van het kind hiermee voldoende is veiliggesteld en verwijst, na overleg met BJAA, hen door en sluit af/ of verzoekt een ondertoezichtstelling.
- Het raadsonderzoek sluit af met een raadsrapport (met of zonder een verzoek om een maatregel) waarin o.a. is opgenomen:
 - dat huiselijk geweld een bedreiging vormt voor de ontwikkeling van het kind en hoe die er voor dit specifieke kind uitziet;
 - de stellingname van de opvoeders ten aanzien van hulpverlening, zowel aan zichzelf als aan het kind;
 - de mate van (on)veiligheid van de opvoedingssituatie;
 - en (indien van toepassing) de gemaakte afspraken met de hulpverlening.
- De Raad koppelt de uitkomst van het onderzoek terug naar de melder.
- Als na verwijzing naar de vrijwillige hulpverlening blijkt dat de hulpverlening onvoldoende verandering teweeg kan brengen, de opvoeders zijn afgehaakt of het geweld niet is gestopt, wordt het gezin opnieuw bij De Raad aangemeld. De Raad kan dan alsnog een ondertoezichtstelling verzoeken.
- Huiselijk geweld en kindermishandeling zijn een standaard aandachtsgebied in ieder civiel- en strafonderzoek en wordt daarmee geregistreerd¹⁴.

7. Jeugdzorgaanbieders, hulp op indicatie

Er zijn verschillende 2de lijnsinstellingen die Hulp-Op-Indicatie bieden aan jeugdigen in de leeftijd van 0-18 jaar en hun ouders; Altra, Spirit, MOC t 'Kabouterhuis, HVO-Querido (begeleid wonen Amsterdam) en De Bascule (therapeutische gezinsverpleging). De instellingen hebben een gedifferentieerd hulpaanbod aan kinderen en jongeren die steun nodig hebben op weg naar volwassenheid en hulp aan ouders bij de opvoeding. Op twee verschillende manieren hebben de instellingen te maken met kindermishandeling. Bij de indicatiestelling door BJAA

¹³ Per 1 januari 2005 is er een circulaire, waarin door de landelijke Raad richtlijnen zijn vastgelegd m.b.t. "de procedure aangifte strafbare feiten".

¹⁴ Vanaf voorjaar 2006.

kan al sprake zijn van (vermoedens van) kindermishandeling. De instelling biedt dan hulp op indicatie aan kinderen die getuige/slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Een specifieke aanpak dient onderdeel uit te maken van het hulpverleningsplan. Verder kan getuige/slachtofferschap van geweld (opnieuw) tijdens de interventie gesignaleerd worden. Een medewerker handelt dan volgens het Amsterdamse Protocol Kindermishandeling.

Aanmelden bij een hulp op indicatie-instelling:

- via BJAA en De Raad worden de cliënten gemeld die behoefte hebben aan hulp die na een normale aanmeldprocedure (na formele indicatiestelling door BJAA) kan starten;
- via De Raad, AMK, Crisisteam worden de cliënten gemeld waarbij de hulpverlening direct moet starten¹⁵. Hier wordt door Bureau Jeugdzorg een crisisindicatie voor afgegeven.

Signaleren getuige/slachtofferschap geweld:

- Medewerkers handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling volgens het Amsterdams Protocol Kindermishandeling 2005 (zie ook appendix II), eventueel aangevuld met hun interne protocol.
- Indien de instelling tijdens de hulpverlening constateert dat er sprake is van kindermishandeling/huiselijk geweld en dat het cliëntensysteem verdere hulpverlening weigert of afbreekt waardoor vrijwilligheid onvoldoende basis biedt om de behandeling voort te zetten, wordt dit gemeld bij de medewerker van BJAA. Indien geen medewerker van BJAA bij het hulpverleningstraject is betrokken, wordt een zorgmelding bij BJAA gedaan, of in geval van crisis rechtstreeks bij De Raad. De criteria voor een zorgmelding staan beschreven in appendix III.
- De instelling stelt alle relevante betrokkenen op de hoogte.

Hulpverlening:

- In de nieuwe Wet op de Jeugdzorg wordt de indicatie afgegeven voor maximaal een jaar, waarbij de hulpverlening geacht wordt binnen 3 maanden te starten. In de indicatie kan worden aangegeven welke vervangende hulp geboden moet worden als de hulpverlening niet binnen de beoogde termijn kan starten.
- De hulp aan jonge kinderen 0-6 jaar krijgt extra aandacht, juist omdat deze groep moeilijk bereikbaar en erg kwetsbaar is en ondermeer getuige is van huiselijk geweld. De hulpverlening aan deze doelgroep start op zo kort mogelijke termijn, desnoods met voorbijgaan aan procedurele termijnen. Hiertoe zijn samenwerkingsafspraken gemaakt met BJAA en andere hulpverleningsinstellingen.
- Zes weken na de start van de hulp door de zorgaanbieder wordt het hulpverleningsplan opgesteld. Daarin wordt vastgelegd aan welke doelen zal worden gewerkt, welke instrumenten worden gebruikt en wat het resultaat moet zijn als het doel is behaald. De afspraken met betrekking tot de begeleiding van de cliënten worden geconcretiseerd. Dit hulpverleningsplan wordt met de cliënt besproken.
- De hulpverleningsplannen van de zorgaanbieders sluiten aan op de indicatiebesluiten van BJAA. Doelen met betrekking tot het doen stoppen van kindermishandeling, het expliciteren en afronden van het vermoeden of het vergroten van de veiligheid, zullen overgenomen worden.
- Het aspect veiligheid wordt standaard in het hulpverlenings- en vervolghulpverleningsplannen opgenomen. Hierdoor blijft het onderwerp gedurende het hele primaire proces een gespreksonderwerp.
- Zonodig is er overleg met BJAA over het hulpverleningstraject zelf en eventuele bijstelling daarvan. Tijdens het hele hulpverleningstraject vindt, als dat nodig blijkt, overleg plaats met De Raad en het AMK.
- Ieder half jaar vindt er een tussentijdse evaluatie plaats, op basis waarvan zonodig het hulpverleningstraject wordt bijgesteld en opnieuw wordt besproken met de cliënt. In alle evaluaties van de zorgaanbieders wordt standaard besproken en vastgelegd in hoeverre doelen zijn gerealiseerd en welke doelen nog resten. Zo zal dus ook de ontwikkeling t.a.v. de zorgen rond veiligheid van een kind te volgen zijn.

¹⁵ Voor Altra betreft dit ook meldingen via de politie en de scholen.

8. Jeugd-GGZ¹⁶

GGZ-instellingen in Amsterdam (GGZ Buitenamstel, AMC de Meren, Mentrum en De Bascule) bieden behandeling aan kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot en met 18/22 jaar met psychiatrische problematiek en/of ernstige psychosociale problematiek, hun ouders/-verzorgers/wettelijke vertegenwoordigers en hun netwerk.

Aanmelding bij een Jeugd-GGZ instelling:

- Via het medisch circuit en BJAA worden cliënten aangemeld die behoefte hebben aan hulp in het kader van kindermishandeling en/of huiselijk geweld.
- In geval van crisis kan ook instroom via AMK en De Raad plaatsvinden.

Signaleren getuige/slachtofferschap geweld:

- Medewerkers handelen bij (een vermoeden van) kindermishandeling volgens het Amsterdamse Protocol Kindermishandeling 2005 (zie ook appendix II).
- Indien de Jeugd-GGZ tijdens de behandeling constateert dat er sprake is van kindermishandeling/huiselijk geweld, en dat het cliëntensysteem verdere hulpverlening weigert of afbreekt waardoor vrijwilligheid onvoldoende basis biedt om de behandeling voort te zetten, doet de Jeugd-GGZ een zorgmelding bij BJAA (of in geval van crisis rechtstreeks bij De Raad). De criteria voor een zorgmelding staan beschreven in appendix III.
- De instelling stelt alle relevante betrokkenen op de hoogte.

Hulpverlening:

- Het streven is om binnen tien werkdagen na de aanmelding het intakegesprek plaats te laten vinden. Binnen twee weken hierna wordt het intakeverslag besproken in de intakebespreking. Hierna vindt doorgaans binnen twee weken het adviesgesprek plaats. Dit werkproces heeft betrekking op aanmeldingen waarbij de stappen van het Amsterdams Protocol Kindermishandeling zijn doorlopen.
- Na een intake wordt besloten welke vorm van behandeling wordt ingezet. De start van de behandeling is afhankelijk van het al dan niet aanwezig zijn van een wachtlijst. In geval van spoedeisende zaken start de behandeling direct.
- De Jeugd-GGZ maakt schriftelijke afspraken met ouders m.b.t. uitwisseling van informatie met politie, BJAA, de Waag, AMK en Raad – en school, huisarts, schoolarts, AMW (Algemeen Maatschappelijk Werk) en eventuele andere betrokken instellingen/organisaties/personen) op basis van de WGBO (Wet op de Geneeskundige Behandelings Overeenkomst). Voor deze informatieverstrekking is veel werk verricht door een werkgroep van hulpverleners en juristen van zowel het Ministerie van Justitie als Amsterdamse GGZ-instellingen onder voorzitterschap van het Jeugd Forensisch Platform Amsterdam. Deze werkgroep 'wet- en regelgeving' presenteerde in november 2004 haar eindrapport 'Ontwikkeling Zorgregister en Zorgkaart voor jeugdigen in Amsterdam'.
- Vaak is er sprake van psychiatrische problematiek van de ouders.¹⁷ De behandelaar legt contact met de afdeling Volwassenenzorg van de GGZ-instellingen, zodat opvoeders, indien zij hiertoe bereid zijn, aan hun eigen problematiek kunnen werken. Na het bekend worden van seksueel misbruik kan een heel gezinssysteem zich in crisis aanmelden.
- Er is overleg met BJAA en/of casemanager/zorgcoördinator voor een inventarisatie van tegelijkertijd lopende – en/ of hulpverlening in het verleden. Indien er meerdere hulpverlenende instellingen actief zijn, levert de zorgaanbieder met het grootste volume de zorgcoördinator.

¹⁶ Het grootste deel van de onderstaande tekst is gebaseerd op het zorgprogramma 'klachten na trauma'. Dit zorgprogramma is beschreven in de notitie 'zorgprogramma's ambulante Jeugd-GGZ. Een gezamenlijke uitgave van o.a. de Amsterdamse (ambulante) Jeugd-GGZ-instellingen.

¹⁷ KOPP staat voor kinderen van ouders met psychiatrische problematiek.

- *Meersporen Team bij seksueel misbruik*: bij meersporen hulpverlening wordt door vertegenwoordigers van verschillende instellingen – GGZ Buitenamstel/AMC de Meren, BJAA, AMK, SJZP, Raad voor de Kinderbescherming, De Waag, Fora (Bureau voor Forensische Diagnostiek), Steunpunt Seksueel Geweld van de GGD – een plan van aanpak gemaakt voor het kind of de adolescent, de niet-geweldplegende ouder en/of de pleger. Het steunpunt coördineert het team. Het team is een voorloper van het meersporenbeleid dat gezamenlijk met de participerende instellingen wordt ontwikkeld.
- De instelling geeft in overleg met de verwijzer en afgestemd op de casus feedback aan de verwijzer over het verloop van de behandeling. De instelling is hierbij gehouden aan de medische geheimhoudingsplicht.
- Intern wordt de behandeling geëvalueerd volgens de gebruikelijke termijnen binnen de Jeugd-GGZ.

Appendix II: Routekaart

Bron: Amsterdams Protocol Kindermishandeling, zorgsignalering en handelen bij (een vermoeden van) kindermishandeling; voor beroepskrachten die werken met kinderen tot 18 jaar en/of hun (aankomende) ouders, 2005, I. Leeuwenburgh, AMK Amsterdam (red.), een uitgave van de werkgroep Zorg om de Jeugd/Vroegsignalering, Project Stop Huiselijk Geweld Amsterdam.

ROUTEKAART

Zorgsignalering en handelen bij (vermoedens van) kindermishandeling

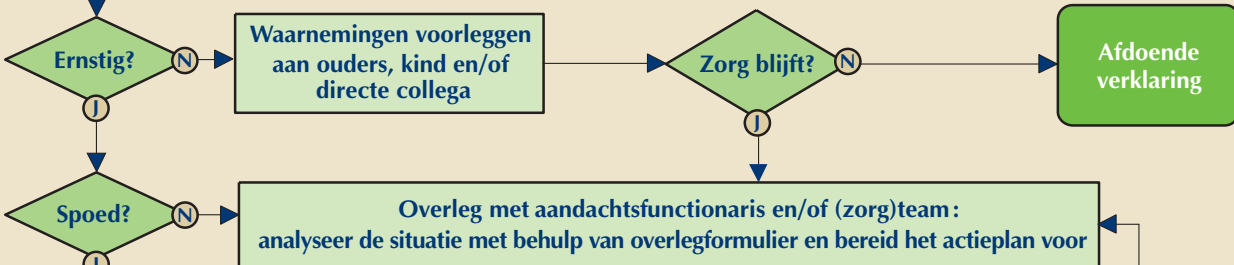

AMSTERDAMS PROTOCOL
KINDERMISHANDELING

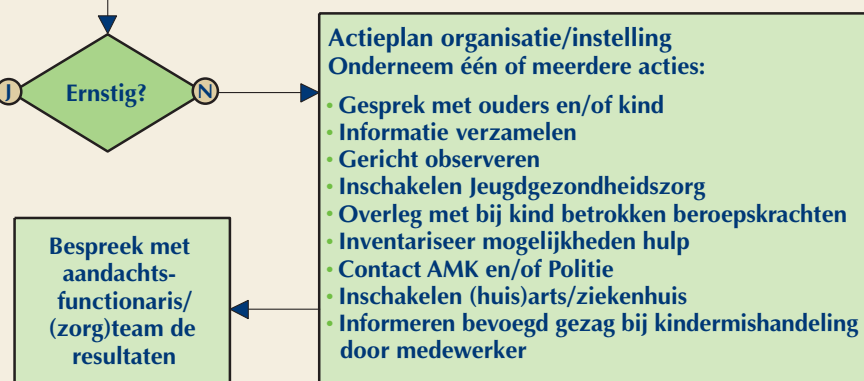
Fase 1
Ontstaan vermoeden: maak observaties concreet

Zorg over kind / (vermoeden) kindermishandeling

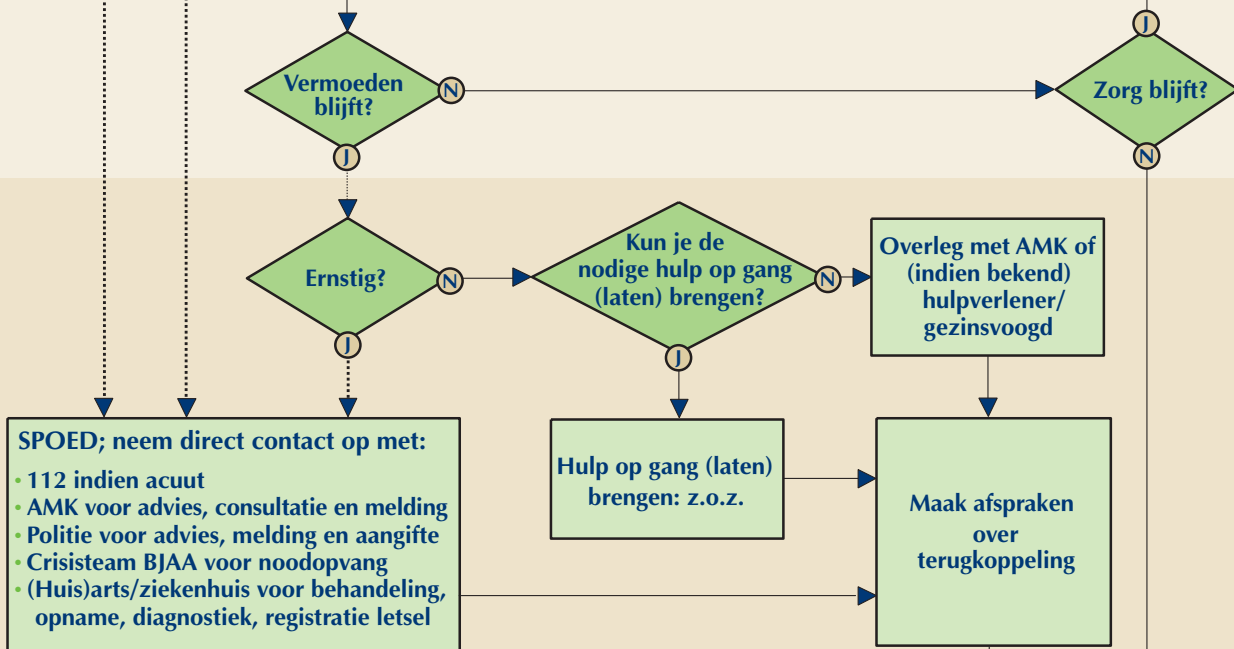
Fase 2
Overleg

Fase 3
Plan van aanpak

Fase 4
Hulp op gang brengen

Fase 5
Evaluatie

Evalueer met aandachtsfunctionaris/(zorg)team:
Ondernomen acties, effect en tijdsplanning/samenwerking met ouders/kind en beroepskrachten

Fase 6
Nazorg

Nazorg

Legenda

begin/eindpunt

actie/overleg

beslispunt

(N)
nee

(J)
ja

BEGRIPPENLIJST

Ernstig:	(Vermoeden van) actueel seksueel misbruik, kind dat over kindermishandeling vertelt, ernstige lichamelijke verwondingen waarvoor geen afdoende verklaring is, ernstige verwaarlozing, direct (dreigend) gevaar voor het kind, broertjes of zusjes en/of de ouder
Spoed:	Er moet nu gehandeld worden
112 indien acuut:	Bel in spoedeisende/levensbedreigende situaties alarmnummer 112
Informatie verzamelen:	Het verzamelen van feitelijke informatie over bepaald gedrag van het kind of het verzamelen van algemene achtergrondinformatie
Gericht observeren:	Observeren gedrag van het kind en/of de ouder waarbij van te voren vast staat wie wat waar gaat observeren, hoe lang en met welk doel
Informerer bevoegd gezag:	In geval van kindermishandeling door medewerker
Vermoeden blijft:	Je vermoedt dat er sprake kan zijn van kindermishandeling
Zorg blijft:	Je blijft zorgen houden en vindt hiervoor niet afdoende een verklaring
Nodige hulp:	Hulp die nodig is voor het doen stoppen van kindermishandeling
Afdoende verklaring:	De zorg over het kind is verdwenen
Afspraken terugkoppeling:	Maak afspraken met de instelling bij wie je hulp op gang hebt gebracht over wie, wanneer, in welke situatie, waarover met elkaar en/of ouders en/of het kind contact opneemt
Nazorg:	Beschikbaar blijven voor het kind en contact opnemen met ouders, de instelling die hulp biedt of het AMK als er weinig verbeteringen optreden of als de situatie verslechtert

ALGEMENE AANBEVELINGEN

- Omschrijf alle waarnemingen in concrete objectieve beschrijvingen
- Geef de plaats en de aard van lichamelijke uiterlijke kenmerken aan op de poptekening (bijlage V)
- Overleg indien ernstig of spoed zo snel mogelijk met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling
- Overleg in overige situaties uiterlijk binnen 3 weken
- Indien snel overleg nodig is met de aandachtsfunctionaris en deze is niet te bereiken, volg dan de werkinstructie van de organisatie of neem contact op met het AMK
- Houd bij het invullen van het overlegformulier rekening met de voor de instelling geldende regels voor het zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens en inzage-recht
- Overleg bij melding AMK of bij aangifte politie wie waarover de ouders informeert
- Onderneem acties passend bij jouw beroepsverantwoordelijkheid
- Voor overleg met bij het kind betrokken beroepskrachten van andere instellingen waarbij je persoonsgegevens uitwisselt, heb je toestemming van ouders en/of de jongere nodig. Bij sommige instellingen kun je anoniem consult vragen, zonder persoonsgegevens van het gezin te noemen
- Stel bij nieuwe zorgen of (vermoedelijke) kindermishandeling het protocol opnieuw in werking
- Overweeg altijd contact met een medicus die ervaring heeft op het gebied kindermishandeling (huisarts, jeugdarts, kinderarts). Niet alleen voor eventuele behandeling of opname, maar ook om aanwezig letsel te vast te stellen, te registreren en om te checken of de aard van het letsel klopt met het verhaal over de oorzaak ervan
- Overweeg altijd in overleg met betrokken beroepskrachten/hulpverleners om bij (vermoedens van) seksueel misbruik, ernstige mishandeling of ernstige verwaarlozing aangifte te doen bij de politie
- In elke fase kun je het AMK bellen om mee te denken

AANBEVELINGEN HULP OP GANG (LATEN) BRENGEN

- Soms hebben ouders en/of het kind meer gesprekken nodig om te accepteren dat ze hulp nodig hebben. Gun ouders die tijd, mits de situatie dat toelaat
- Maak vooraf afspraken met ouders welke informatie de hulpverlening van jouw organisatie krijgt of welke informatie de hulpverlening aan jouw organisatie kan bieden
- Maak met de (hulpverlenings)instelling afspraken over informatie uitwisseling, terugkoppeling en evaluatie van de verwijzing en over wie wanneer contact opneemt met de ander of ouders/kind
- Stel vast wie waarvoor verantwoordelijk is, ook gedurende een overbruggingsperiode vanwege een wachtlijst voor een bepaald hulpaanbod
- Wanneer je eigen mogelijkheden niet meer toereikend zijn en (het vermoeden van) kindermishandeling aanhoudt, kan je een melding doen bij het AMK

WAT IS KINDERMISHANDELING

Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel (Wet op de Jeugdzorg, 2005)

WAT KAN JE DOEN

- Stel de veiligheid van het kind voorop
- Volg de routekaart, ook bij twijfel
- Deel je zorg met andere directe collega's
- Leg kleine zorgen al voor aan ouders
- Vraag het AMK om advies
- Bied het kind een vertrouwde, veilige omgeving
- Vertel een kind dat om geheimhouding vraagt, dat je dat niet kunt doen, maar leg uit dat je met anderen gaat kijken hoe je het kind het beste kunt helpen, waarbij je het kind op de hoogte stelt van elke stap die je neemt
- Kijk ook hoe het gaat met de andere kinderen in het gezin

WAT MOET JE NIET DOEN

- Zorgen stapelen
- Het vermoeden of geheim voor jezelf houden
- Ouders beschuldigen of veroordelen
- "waarom vragen" stellen aan kind of ouder
- De mishandelingsituatie laten voortduren ter bescherming van jouw vertrouwensrelatie met het kind
- Een kind geheimhouding beloven
- Beloftes maken die je niet waar kunt maken
- Je laten weerhouden hulpverlening op gang te brengen door wachtlijsten of nare ervaringen

© 2005 AMK AMSTERDAM

Dit protocol mag gekopieerd worden. Indien men (delen van) de tekst wil overnemen voor een eigen protocol, artikel of boek, of tekst wil toevoegen aan het protocol, dient dit protocol als bron te worden vermeld. (Bron: Amsterdams Protocol Kindermishandeling, zorgsignalering en handelen bij (een vermoeden van) kindermishandeling; voor beroepskrachten die werken met kinderen tot 18 jaar en/of hun (aankomende) ouders, 2005, I. Leeuwenburgh, AMK Amsterdam (red.), een uitgave van de werkgroep Zorg om Jeugd/Vroegsignalering, project Stop Huiselijk Geweld Amsterdam).

Uitgangspunt bij (gedeeltelijke) overname van tekst is dat een protocol kindermishandeling zo laagdrempelig mogelijk wordt verspreid, waarbij instellingen bij verspreiding geen winstoogmerk mogen hebben en hiervoor geen kosten in rekening mogen brengen bij de gebruiker.

De vormgeving van de map, het protocol en de routekaart mag niet voor andere doeleinden dan het Amsterdams Protocol Kindermishandeling worden gebruikt en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van AMK Amsterdam.

Aan de inhoud van deze uitgave kunt u geen rechten ontleen. Hoewel bij deze uitgave de uiterste zorg is nagestreefd kan voor de afwezigheid van (druk) fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden de auteurs deswege geen aansprakelijkheid.

Dit protocol met bijbehorende routekaart is ontwikkeld door de werkgroep Zorg om Jeugd/Vroegsignalering binnen het project Stop Huiselijk Geweld in opdracht van de Gemeente Amsterdam onder verantwoordelijkheid van de Stedelijke Coördinatiegroep Huiselijk Geweld.

Gemeente Amsterdam

ROUTEKAART

BIJ AMSTERDAMS PROTOCOL KINDERMISHANDELING

Deze routekaart hoort bij het Amsterdams protocol kindermishandeling dat is geschreven voor alle Amsterdamse beroepskrachten die werken met kinderen tot 18 jaar en/of hun (aankomende) ouders. Het protocol is ontwikkeld door de werkgroep Zorg om Jeugd/Vroegsignalering binnen het project Stop Huiselijk Geweld in opdracht van de gemeente Amsterdam. Diverse instellingen hebben in een klankbordgroep hun bijdrage geleverd. In totaal hebben meer dan 20 instellingen meegewerkt aan de ontwikkeling van het protocol.

BESTELWIJZE

Het protocol en de routekaart zijn op te vragen via E-mail:
protocolkindermishandeling@amk-amsterdam.nl
of gratis te downloaden van: www.amk-amsterdam.nl/apk

Bekijk ook de digitale routekaart

UITGANGSPUNTEN

- 1 Het protocol met bijbehorende routekaart gaat uit van het Internationale **Verdrag inzake de Rechten van het Kind**.
- 2 Het **belang van het kind** altijd voorop staat.
- 3 Elke organisatie en beroepskracht neemt **verantwoordelijkheid** voor het ondernemen van de noodzakelijke stappen om vast te (laten) stellen of er sprake is van kindermishandeling en bij gebleken kindermishandeling voor het zo spoedig mogelijk (doen) stoppen hiervan.
- 4 Elke beroepskracht houdt zijn **kennis en deskundigheid** inzake kindermishandeling op peil door zelfstudie, bij- of nascholing.
- 5 Elke instelling wijst één of meerdere **aandachtsfunctionarissen kindermishandeling** aan.
- 6 De beroepskracht die **(een eerste) zorg** heeft over een kind of denkt aan **(vermoedelijke) kindermishandeling** volgt de **routekaart** van het protocol.

BELANGRIJKE TELEFOONNUMMERS

Advies- en Meldpunt Kindermishandeling	020-3141714
Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld	020-6116022
Alarmnummer	112
Amsterdam Thuiszorg, afd. JGZ 0-4 jaar	020-8868500
Bureau Jeugdzorg	0900-2003004
Bureau Jeugdzorg, crisisteam	020-3058866
GGD, afdeling Jeugdgezondheidszorg	020-5555209
Kindertelefoon	0800-0432
Opvoedtelefoon	0900-8212205
Politie	0900-8844

www.socialekaart.amsterdam.nl

Appendix III: Zorgmelding bij BJAA

Standaard Zorgmeldingsformulier BJAA

Vul dit digitale zorgmeldingsformulier in, eventueel met ondersteuning van de afdeling jeugdhulpverlening van BJAA.

ZORGMELDING BIJ DE AFDELING JEUGDHULPVERLENING VAN BJAA

Een zorgmelding is een melding over een zorgwekkende opvoedsituatie. De melder heeft de ouders zelf op de hoogte gebracht van de zorgmelding en ingeschat dat ouders -om welke reden dan ook - niet zelf in staat zijn zich aan te melden bij de Jeugdhulpverlening.

- Probeer de informatie zo volledig mogelijk te vermelden
- Probeer zo helder en duidelijk mogelijk te formuleren
- Als de melding voor meerdere kinderen geldt, omschrijf dan per kind uw zorgen

Wat betreft de inhoud van de zorgmelding dienen de volgende onderwerpen (zo mogelijk) aan de orde te komen:

1. Gegevens van de melder

naam contactpersoon/melder:

adres:

postcode + woonplaats:

telefoonnummer:

wanneer te bereiken:

eventuele vervanger:

2. Datum melding

.....-.....-.....

3. Gegevens van de betrokkenen

naam kind(eren):

geboortedatum:

verblijfplaats:

naam vader/moeder/verzorgers:

adres:

postcode + woonplaats:

telefoonnummer:

geboorteland:

ouderlijk gezag:

is er een tolk noodzakelijk: ja nee

zo ja, welke taal:

4. Waarover bestaan de zorgen?

problematiekbeschrijving:

.....

.....

.....

.....

.....

hoe lang bestaat het probleem:

.....
.....

ervaren de ouders/verzorgers/kind de situatie als probleem?

.....
.....
.....

5. Zorggedrag/signalen kind

ontwikkeling/functioneren/specifieke problematiek/schoolontwikkeling (per kind beschrijven)

.....
.....
.....
.....
.....

6. Gezinsachtergrond

gezinssituatie/samenstelling/ouderlijk gezag:

.....
.....

culturele achtergrond:

.....
.....

woon/werksituatie:

.....
.....

ondersteuning vanuit de omgeving: specifieke problematiek bij de ouders

(vb. drugs/alcoholgebruik, psychiatrische problematiek)

.....
.....

7. Eerdere hulpverlening

welke hulp is er tot nu toe geboden:

.....
.....

welke hulp is nog aanwezig (betrokken organisaties benoemen):

.....
.....

8. Verwachtingen van de melder

.....
.....

..... vervolg op pag. 3

.....
.....
9. Belangrijke contacten/adressen

.....
.....
.....
.....
.....

10. Bespreking van de melding

zijn de ouders op de hoogte van de melding: O ja O nee

zo ja, hoe zijn ze op de hoogte gesteld:

.....
.....

zo nee, waarom niet:

.....
.....

datum bespreking:-.....-.....

reactie van de ouders:

.....
.....
.....
.....

Dit formulier kunt u opsturen naar:

Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam (BJAA), Afdeling Jeugdhulpverlening bij u in de regio. Voor een overzicht van de adressen in de regio's zie www.bjaa.nl.

Appendix IV: Contactpersonen Werkgroep Zorg om de Jeugd/Hulpverlening

Organisatie	Contactpersoon	Plaats
Gemeente Amsterdam, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Afdeling Jeugd	Renske Emmelkamp	Amsterdam
Gemeente Amsterdam, Algemeen Bestuur/Directie Openbare Orde en Veiligheid	Lejah Baumeister	Amsterdam
Gemeente Amsterdam, GGD, Vangnet Jeugd	Mona Diephuis	Amsterdam
ROA Jeugdzorg	Christine Pollmann	Amsterdam
Altra Jeugdzorg	Hermien Buyse Mareike Koster	Amsterdam Amsterdam
Bureau Jeugdzorg Agglomeratie Amsterdam		
■ Afdeling Advies- en Meldpunt Kindermishandeling	Lidy Vermeer Jelis van Leeuwen Vincent Fafieanie	Amsterdam Amsterdam Amsterdam
■ Afdeling Jeugdhulpverlening		
De Bascule	Rieteke Nijhof	Amsterdam/ Duivendrecht
AMC de Meren	Arlette Wellink	Amsterdam
GGZ Buitenamstel	Ilse Gubbens Riet Lantman	Amsterdam Amsterdam
HVO-Querido/De Roggeveen	Elly Bens	Amsterdam
M.O.C. 't Kabouterhuis	Karin Vermeulen	Amsterdam
Mentrum	Liesbeth Hoekert Janneke Pander Maarten Vos	Amsterdam Amsterdam Amsterdam
Regiopolitie Amsterdam-Amstelland	Mariet Molenaar	Amsterdam
Regiopolitie Amsterdam-Amstelland/Bureau Meer en Vaart	Joke van der Sluijs-Bouma	Amsterdam
Raad voor de Kinderbescherming	Truus Noordermeer	Amsterdam
Spirit	Baukje Vermeiden	Amsterdam
Stichting Vrouwenopvang Amsterdam	Jolanda Vader	Amsterdam

